

jo in joka ob njeni posteljci, dirja z bremenom obložena v goro in z gore v dol, odtrga si, kar si more, prodá tudi lase, če kaže kaj denarja. Ali vse to jej ne pomaga, da bi je mož ne pretepal. Mož je pravo strášilo pri hiši, vse se ga boji, žena mu pravi „on“. No, kakošen je ta „on“, da se vsa hiša trese pred njim, in da bežé za vse vogale, kedar treska? Kedar „on“ pijan prikolovrati domov, ali sploh nahujskan po zlobnih ljudeh ali kako drugače razdražen, tedaj začne metati ob tla lonce, sklede, da leté v kosce, ali začne lomiti druge pohišne reči, in zbijati, da vse bobni. Bog ne daj, da bi žena ugovarjala ali branila! Togotni dedec naredi pest, in — bonk, bonk, bonk poje po njej, kamor priletí. — Prosim, ne se smijati! — „On“ pa tudi rad dela čez dan, zvečer zavije v gostilno ali k sosedu, kjer se razgovarjajo o čemur bodi, šale zbijajo, dražijo in drugo temu tako. Ena reč je gospodarju vzlasti pri srcu, tičniki in tiči; najraje in največ misli na-nje, vse drugo utegne z nimar pustiti, a tičkov ne. Vse stanovništvo turinško ljubi tice pevke, tudi deca jih razločuje zgolj po petju. Pojdi po letu preko turinškega gozda, in videl bodeš na premnogih doméh po 12—18 tičnikov zunaj na steni. Do 80 plemen tičjih živí po turinškem gozdu. Pa tudi znajo loviti svoje ljubljence. Najbolj gledajo po ščinkovcih, kalinih, krivokljunih, liščekih, čížekih, konopljenkah in taščicah. Krivokljuna dobiš povsodi, če tudi ni prida pevec, ali on je čarodejnik, ki vsako bolezen v hiši ná-se potegne. Kedar začne ščinkovec dobro peti, kakor je bil priučen, tedaj se gospodarju svetijo oči samega veselja, in manj ti bode cenil kravo v hlevu, kot tacega izučenega ščinkovca. Melodično petje krilatih tic pa vpliva tudi jako na stanovništvo.

Ti hribovci in gorjanci za čudo radi godejo in pojó. Menijo, da brez godbe in petja ne bi mogli živeti. To petje je ali veselo ali otožno, kakor naneso okolnosti. S petjem in z godbo si blažé ali sladé življenje. Vaški učitelj je tudi pevovodja, in marsikateri gorski kraj ima pozimi koncerte, pred katerimi naj se skrije to ali ono mestice. Čuditi se je, velé Nemci, da te od dela žulave roke morejo pridobiti si toliko spretnosti na goslih, na klarinetu ali na flavti, pa tudi na klavirju in orgljah.

Na Turinškem ni beračev, pravijo. „Raje stradam kot beračim“, velí domačin. Tudi se ni bati, da bi v turinškem gozdu naletel na človeško zver ali tolovaja. V enem pa je Turingec grozovit, neusmiljen, lesá se mu ne zdi škoda. Turingec je prijazen in gostoljuben do domačinov in tujcev. Stopi v hišo turinškega kmeta in koj ti bode postregel z vsem, kar dom premore, vzlasti je radodaren ob navadnih domačih veselicah. Ali če stopiš v gostilno, koj te bode ogovoril in ti napil. Srečaj tega hribovca kjerkoli, povsodi in vselej te bode pozdravil, včasih z jako smešnimi besedami in na smešen način. Ob vsem tem pa je vsaka vas skoro sama zá-se, malo se meni s sosednimi. Tudi imajo navado ondotni mladeniči, da ovirajo na vse mogoče načine tujce, če se hočejo v vas priženiti, ali nevesto iz vasi vzeti. Ženijo in možé se bolj med seboj, zato je po več gospodarjev v vasi, ki se enako pišejo. Vendar ni zmešnjav zbog tega, pomagajo si z zdetimi imeni, vsak je imá.

Po Turinškem so nekdam stanovali Slovani, ali uže v devetem stoletju so jih Nemci do dobrega zatrli.

Mnogovrstne novice.

Grozoviti požar v gališkem mestu Strij.

Odkar so požarne brambe bolj razširjene in strokovnjaško osnovane, postajajo naznanila o velikih požarih bolj in bolj redka. Toliko večje sočutje pa zbu-
jajo take nesreče, ako se vendar-le pripetijo v večí meri.

V naši državi je dežela gališka, kakor v marsikaterem drugem oziru tudi gledé zavarovanja zoper ogenj in brambe požarov zaostala memo družih dežel.

Tako je bilo mogoče, da je minulo cvetno soboto v okrajnem mestu Strij nastali požar trajal skoraj celi véliki teden, in, da je pokončal okroglo 600 hiš in mnogo družih poslopij, cerkve, judovski tempelj, urade šole, pivarne, prodajalnice, vse za velikonočne praznike bogato nakopičene zaloge blaga.

Ogenj nastal je cvetno soboto popoludne med hudim viharjem in vsled tega se je požar tako nenadoma hitro razširil, da na pomoč ni bilo misliti: Tudi ljudje se niso mogli rešiti, starčekov, bolnikov in otrok pogreša se nad 100, do sedaj izvlekli so izmed razvalin pogorelih poslopij uže 65 mrličev, ki so življenje zgubili v groznem plemenu.

10.000 ljudi zgubilo je po požaru svoja stanišča in vse imetje. Premožnejši tolažili so se s tem, da jim vsaj ostane imetje spravljeno v železnih „proti ognju varnih blagajnicah“. Pa tudi te nade ostale so prazne, ker železne blagajnice raztopile so se v hudi vročini kakor svinjec, in ves papirnati denar, menjice, javna in zasobna dolžna pisma so vničena.

Sred mesta stala je velika pivarna, v njej zaloge ječmena in hmelja in več sto sežnjev drv, vse to pomnožilo je velikost ognja.

Dolgo časa je trajalo, predno je prišla na pomoč požarna bramba iz sosednih mest, izrekoma iz Lvova, pa pri velikansko razširjenem požaru primeroma malem številu gasilcev in gasilnih priprav ni bilo mogoče storiti več, kot deloma braniti daljno razširjenje požara.

Položaj nesrečnih pogorelcev postal je toliko neugodnejši, ker je drugi dan začelo snežiti in briti mrzel sever. — Pa zmiraj še je ostalo rešenih po mestu nekaj boljših poslopij, pa dan za dnevom manjšalo se je število takih pohištev. Ko se je v teku požara sosedlo goreče poslopje, jel je z novega visoko proti nebu švigati velik plemen, sapa je popihnila in goreti so začela do tedaj še obvarovana poslopja in lastniki, ki so se prej smatrali rešene, pripadli so tudi osodi vsega ostalega mesta.

Ker so nesrečni prebivalci mesta Strij prišli ob vse in nimajo ne stanovanja, ne obleke, ne denarja, ne živeža, zato je bilo hitre pomoči treba. Prihiteli so tudi cesar s 5000 gold., deželni odbor gališki z 3000 gold., hranilnica 2000 gold., tudi dunajsko mesto poslalo je 3000 gold. Gotovo bo tudi država pripomogla z izdatno svoto, tako, da bode nesrečnim pogorelcem mogoče, izkopati se iz prve, najhujše zadrege. Potem pa se bliža lepši spomladni čas — Bog in dobri ljudje pomagali bodo še dalje, toda grozovitega požara hudih nasledkov spominjali se bodo tudi prihodnji rodovi nesrečnega mesta Strij.

O umoru škofa madridskega

poročajo se sledeče nadrobnosti:

Škofu bilo je ime Martinez Izquierdo, morilcu pa Galeoto Cotilla, in je bil oskrbnik nunskega samostana. Škof mu je prepovedal maševati in spovedovati.

Morilec prišel je pol ure pred napadom k stolnici cerkvi, se je tam razgovarjal s prodajlci oljkinih vej in je rekel: „v enem trenutku napravil bom boljšo kupčijo“. Morilec, ki je trikrat vstrelil na škofa, prišel je tje v duhovniški obleki in se je pridružil drugim, škofa pričakujočim duhovnikom. — Revolver držal je tako trdno, da so mu ga mogli iztrgati iz rok le z največjo

silo. Razburjenost bila je nepopisljiva. Med tem, ko so škofa prenesli v sakristijo in položili na modrac, nabralo se je zunaj mnogo ženstva, katero si je jokaje ruvalo lase. Duhovnik moral je na prižnico, da je ljudstvo nagovoril z nekoliko pomirljivimi besedami, potem zaklenili so cerkev.

Zdravniki izrekli so rane za smrtne, dve krogli so izvlekli, ene pa niso mogli. Preiskalni sodnik mogel je nekoliko zaslišati ranjcega škofa, ki je izrekel, da morilca ne pozna in da za svojo osebo noče nastopiti tožbe zoper njega. Papežev nuncij podelil je škofu sv. sakramente za umirajoče in je telegrafično prosil tudi za papežev blagoslov, ki je tudi dospel in poleg katerega je papež izrazil svoj stud nad zločinom.

Mnogo jih misli, da morilec ni zdrave pameti; ne zdavnej naznanil je morilec škofu, da si bo pustil brado rasti. Bolj verjetno pa je, da se je morilec hotel maščevati. Škof Izquierdo bil je bajé zeló strog; spovedovati prepovedal je vsim duhovnikom, o katerih npravnosti ni bil preverjen, drugim duhovnikom prepovedal je prostosti poprej jim dovoljene. Škof bil je privrženec vladajoče dinastije in je bil v tem v nasprotju z nekoliko duhovščino nižje vrste, katera drži z Don Karlosom. Pokojni bil je ud Cortezov in ravno ga je vlada nameravala imenovati za dosmrtnega senatorja.

Ljudstvo hotelo je morilca končati, pa policisti so ga branili. Pred policijskim komisarjem rekel je morilec: „Ni mogoče mojega vedenja uže naprej presoditi. Pred sodnijo izjavil se bom obširno.“

V obče vede se morilec mirno. Govorilo se je, da se je hotel v časnikih ponuditi za vratarja, pa inserata niso hoteli sprejeti, tudi za sakristana se je ponujal, pa brez uspeha. Ko se mu je to pripovedovalo, skušal se zagovarjati, da je hotel samo osvetiti svojo čast, ko so se prošnje njegove odbile.

Na vsak način je prikazen takega zločina, izvršenega po sprideni osebi, spadajoči v vrsto katoliške duhovščine, in zločina obrnjenega proti prevzvišeni osebi duhovništva, v trenutku, ko služi svojemu poklicu, taka, da se od nje z žalostjo in gnjusom obrača vsak kristijan — vsak pošten človek.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Velika noč. Med največje praznike krščanstva se po pravici štejejo prazniki ustajenja Kristusovega. Po 40dnevem postu in še posebej po praznovanju Vélikega tedna nastopi veličastna Velika noč z blagoslovljenjem ognja, kruha in mesa, z veličastnimi sprevodi od smrti ustalega Izveličarja iz božjega groba ven po prosti naravi in nazaj do krasno okinčanih vélikih altarjev.

Z velikonočnimi prazniki vred ustaja tudi narava k novemu življenju. Posamezni človek poprijema se novo okrepan rednega dela; kar velja o posamičnih, velja tudi za cele narode.

Tudi mi Slovenci ohrabrimo se k složnemu, odločnejšemu delovanju. Kakor daleč mili naš jezik sega, zberimo in složimo vse svoje moči, da enako na narodnem, duševnem polji, kakor na polji obrtnijstva, trgovinstva in poljedelstva mi Slovenci prekosimo druge sosedne nam narode. — Oprti na lastno moč, na podporo prijateljev in pravičnost sodržavljanov svojih poprimimo se tudi mi novega dela, dela za prihodnost, posebno za čase večjih nasprotij.

Sedaj moramo se pripravljati na odgovor, ako nam zgodovina stavi vprašanje: jeli imamo moč, tudi

dejansko braniti svoj naroden obstanek, jeli imamo moč, braniti obstanek skupne avstrijske domovine?

Ob času miru nikar ne tratimo svojih moči pri pravadah za malenkosti, temuč vsi brusimo uma svitile meče, vsi delajmo za duh in kruh svojega naroda, potem bo tudi ob času nevarnosti naš narod zgodovini krepkim glasom odgovoril: Na Slovenskem dom je moj!

— Gospod baron Karol Wurzbach odložil je zaradi daljnega bolehanja predsedništvo kmetijske družbe. Namestuje ga sedaj in uže delj časa gospod podpredsednik Jos. Fr. Sevnik; prihodnji občni zbor pa bo imel izvoliti novega predsednika.

— Matični občni zbor zboruje danes popoldne v čitalnični dvorani, ker je čas za občni zbor zeló ugodno izbran, nadejati se je obilne vdeležbe v korist našega znanstvenega zavoda, v katerem naj bi se družile vse slovenske duševne sile.

— Šentjakobska cerkev v Ljubljani zaprla se je velikonočni ponedeljek popoldne za občinstvo, ker se ima znotraj vsa prenoviti izrekoma okinčati z lepimi slikami. Otvoriti se ima zopet letos o vseh Svetih. — Med tem bo farna služba Božja v Št. Florijanski cerkvi.

— Zdravje državnega poslanca B. Raiča se ni še zboljšalo. Zadnje dni govorilo se je, da ga nameravajo prepeljati v ljubljansko bolnico, pa, kakor čujemo, se je bolezen v toliko na slabeje obrnila, da zdravniki niso dopustili prepeljavanja. *Je že v Ljubljani - kat ihu schon!*

— Vreme med velikonočnimi prazniki bilo je krasno, cerkvene svečanosti lepo-veličastne. Češnje in drugo zgodnjo sadno drevje se je razcvetelo.

— Umrli je velikonočno nedeljo gospod E. pl. Matauschek, umirovljen c. k. nadsodnijski svetovalec, v 82. letu svoje starosti. Velikonočno soboto pa je umrla soproga c. k. predsednika okrožne sodnije baronjica Julijana Codelli, rojena baronjica Schweigerjeva, nagloma v starosti 71 let.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Spreveda vstajenja na cesarskem dvoru vdeležil se je cesar z nadvojvodi v Beču navzočimi. — Vojni minister Bylandt dobil je odpust 6 tednov zaradi bolehnosti, in se je podal v toplice Vöslau, pri Dunaji. — Naučnemu ministru Gauču podelil je cesar dostojanstvo tajnega svetovalca. Uradna „Wiener Zeitung“ razglašá spomladni advancement pri vojaštvu. — Tudi pri diplomatičnem zastopništvu našem izvršile so pomenljive spremembe. Grof Karoly, poslanik naš v Londonu, popusti to mesto, na njegovo mesto pride baron Calice, do sedaj poslanik v Carigradu; dosedajni avstrijski zastopnik v Bukareštu pride za poslanika v Carigrad, na njegovo mesto pride grof Khevenhüller iz Belega grada, v Beligrad pa baron Kozjek, do sedaj naš zastopnik v Teheranu. — Za državni zbor pripravljen je načrt novega carinskega zakona po dogovoru z Ogrsko. Tudi drugi predlogi o pogodbi z Ogersko predloženi bodo dne 5. maja zbornici poslancev, toda dognati se ima to spomlad v državnem zboru samo carinska postava, o vsih drugih predlogih vlada nima nade, da bi se že sedajno spomlad rešili v dotičnih zborničnih odsekih.

Priloga uradne „Wien. Ztg.“ naznanja, da bode dne 29. aprila cesar v Budapestu dajal splošne avdijence.